

ЗАВАЁВА НАРОДАЎ

Дружба народаў нашай краіны — адна з найвялікшых заваёў Кастрычніка. На працягу ўсёй гісторыі існавання чалавечага грамадства не было на зямлі яшчэ дзяржавы, у якой бы народы розных нацыянальнасцей жылі ў такой вялікай павазе адзін да аднаго, як у нас. Каля ста нацыянальнасцей населяюць СССР, і кожны народ мае сваю мову, сваю культуру, захоўвае свае звычкі. Але ва ўсіх ёсць адна агульная радзіма — Савецкі Саюз.

Калісьці буржуазія прадракала пазібель маладой краіне сацыялізма. Пры гэтым гора-прарокі мелі на ўвазе

і яе многанацыянальнасць. На гэты ж часткова разлічваў і крываваы Гітлер. Але, як паказала гісторыя, нашы ворагі пралічыліся. Супраць фашыстаў плячо да пляча змагаліся рускія і украінцы, беларусы і узбекі, літоўцы і кіргізы. Іменна дружба народаў дала нам сілу і непераможнасць. Суайчыннікі з розных капіталістычных краін, якія прыязджаюць да нас у госці, сваімі вачыма бачаць, якіх казачных поспехаў дабілася Беларусь з дапамогай братніх народаў.

Дружба народаў праяўляецца ва ўсім: і ў эканамічнай узаемадапамозе, і ў культурных сувязях. Беларусь больш іншых рэспублік пацярпела ў гады мінулай вайны. І аднаўляецца яе дапамогаў увесь савецкі народ. З рэспублік Сярэдняй Азіі прысылалі зерне, з Урала — метал, абсталяванне для заводаў. З усіх канцоў краіны ехалі ў Беларусь юнакі і дзяўчаты на нашы будоўлі. А зараз беларускія трактары і аўтамашыны працуюць на цалінных землях Казахстана, на вінаградніках Малдавіі, на палях Сярэдняй Азіі.

У гэтым годзе з-за неспрыяльнага

надвор'я не ўсходы быў добры ўраджай. Але Беларусь сабрала сёлета многа збожжа, бульбы. І яна па-братняму дзеліцца ўсім, што мае, з іншымі народамі. Так робяць толькі сябры.

Моцнымі, трывалымі сталі культурныя сувязі беларускага народа з іншымі народамі. Пастаянна наладжваюцца тыдні братніх літаратур і культур. Нядаўна беларускі народ прымаў, напрыклад, у сябе пасланцаў братняга літоўскага народа. А зімой беларускія артысты будуць выступаць на сценах маскоўскіх тэатраў, пісьменнікі і мастакі — перад рабочымі маскоўскіх прадпрыемстваў.

Зусім нядаўна нашы спецыялісты ездзілі для абмену вопытам работы ва Узбекістан, а праз некаторы час да нас на заводы прыязджалі узбекскія інжынеры і тэхнікі.

Прыкладаў такога супрацоўніцтва можна прывесці сотні, і ўсе яны сведчаць аб адным — непарушнасці дружбы народаў Савецкага Саюза.

«1000000 долараў

кожныя 10 мінут выдаткоўвае НАТО на гонку узбраенняў», — сьвярджае англійскі журналіст Д. Огдэн, яго думка:

трэба раззбраенне!

Што павінна паследаваць за дагаворам аб забароне выпрабаванняў ядзернай зброі?

М. С. Хрушчоў прапанаваў заключыць Пакт аб неападзе паміж дзяржавамі — удзельніцамі НАТО і Варшаўскага дагавору і спарціць ваенныя бюджэты. Гэты крок з'явіўся б буйным укладам у справу ліквідацыі пагрозы ядзернай вайны і сьмянэння гонкі ўзбраенняў, у справу павышэння жыццёвага ўзроўню англійскага народа, які вымушан аплачваць велізарныя рахункі палітыкі «халоднай вайны». Гэта палітыка служыць адным з галоўных фактараў, якія падганяюць гонку ўзбраенняў за апошнія 14 год.

З таго моманту, калі ў 1949 годзе быў заключаны дагавор аб стварэнні НАТО, прамыя затраты на ўзбраенне краін-удзельніц узраслі ў чатыры разы.

У сучасны момант НАТО выдаткуе на гонку ўзбраенняў мільён долараў кожныя 10 мінут. Амаць тры чвэрты ўсіх затрат НАТО на ўзбраенне падае на ЗША. Характэрнай рысай усіх пасляваенных бюджэтаў ЗША з'яўляецца няспынный рост асцягананняў «на абарону». Пры ўрадзе Кенедзі гэты рост стаў яшчэ больш выдатковым. Разам з тым палітыка НАТО наклала пакутлівы цяжар гонкі ўзбраенняў і на іншыя краіны блоку.

Так, з часу далучэння да НАТО Францыі яе ваенныя затраты выраслі ў шэсць разоў, а выдаткі Італіі на тыя ж мэты — у 2,5 раза. Турцыі — у 5 разоў, Канады і Даніі — у 4,5, Нарвегіі і Грэцыі — у 3,5, Галандыі — у 3 разы і Бельгіі — у 2,5 раза. Цэнтральнае месца ў палітыцы НАТО заняло пераўзбраенне Заходняй Германіі. Не выпадкова таму, што тэмпы росту ваенных выдаткаў у Федэратыўнай рэспубліцы цяпер асабліва вялікія. У бягучым годзе толькі прамяя ваенныя выдаткі складаюць амаль трэцюю частку заходнегерманскага бюджэту. Узровень ваенных затрат на душу насельніцтва ў Заходняй Германіі ўжо перавышае ўзровень гэтых затрат у нацысцкай Германіі напярэдні другой сусветнай вайны.

Што ўсё гэта азначае? Перш за ўсё — рост падаткаў. Агульная сума падаткаў у выніку падаткаабкладання ў трох краінах НАТО — ЗША, Англіі і Францыі — да 1960 года ў дзевяць разоў пераўзыхла размер падаткаў у 1939 годзе. Гэта азначае таксама

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 86 (771)

Лістапад 1963 г.

Год выдання 9-ы

МЭТА АДНА — ДРУЖБА!

25 кастрычніка ў Маскве, у Доме Саюзаў, адбыўся Пленум Савецкага Камітэта па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. У рабоце Пленума ў якасці яго членаў прынялі ўдзел прадстаўнікі Усесаюзнага Цэнтральнага Савета Прафесіянальных Саюзаў, Саюза савецкіх таварыстваў дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Савецкага Камітэта абароны міру, Савецкага Камітэта ветэранаў вайны, Камітэта савецкіх жанчын, Камітэта маладзёжных арганізацый СССР, Саюзаў пісьменнікаў, журналістаў, мастакоў, кампазітараў, работнікаў кінематаграфіі, архітэктараў СССР, Славянскага Камітэта СССР, Саюза спартыўных таварыстваў, Саюза Чырвонага Крыжу і Чырвонага Паўмесяца СССР, Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава і іншых савецкіх грамадскіх арганізацый і ўстаноў, якія выступілі з ініцыятывай стварыць у Маскве Савецкі Камітэт па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом. Прысутнічалі таксама старшыні рэспубліканскіх секцый па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом — Украіны, Літвы, Беларусі, Латвіі, Эстоніі, Грузіі і Узбекістана.

На Пленуме была прадстаўлена савецкая прэса: ТАСС, АДН, Аддзел друку МЗС СССР, «Правда», «Известия», «Неделя», «Комсомольская правда», «Советская Россия», «Труд», «Литературная газета», «Советская культура», «Московские новости», «Вечерняя Москва», «Советский спорт», «Пионерская правда», «Новое время», «Огонёк», «Культура и жизнь», «Советская женщина», радыё і тэлебачанне.

З дакладам выступіў старшыня Аргкамітэта Маляеў. Ён раскажаў, што за рубяжом пражывае некалькі мільянаў суайчыннікаў розных нацыянальнасцей Савецкага Саюза. Многія з іх імкнуцца падтрымліваць цесныя культурныя сувязі з Радзімай і прысялаюць вялікую колькасць пісьмаў у розныя грамадскія арганізацыі Савецкага Саюза, у рэдакцыі газет, часопісаў і радыё. У пісьмах выказваюцца пажаданні пашырыць і палепшыць культурныя сувязі паміж савецкай грамадскасцю і суайчыннікамі за граніцай. Суайчыннікі хочуць атрымліваць інфармацыю аб жыцці савецкіх людзей, больш ведаць аб поспехах Савецкага Саюза, правільна разумець пераўтварэнні, якія адбываюцца на нашай Радзіме.

Ідучы насустрач іх пажаданням, грамадскія арганізацыі СССР утварылі Савецкі Камітэт па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом з месцам знаходжання ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Перадавача работніца Баранавіцкай швейнай фабрыкі камсамолка Лідзія Северушчанкава.

Фота А. Перахода.

ХРОНІКА ХРОНІКА

25 кастрычніка ў Крамлі адбылася гутарка Старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова з удзельнікамі Тройцы Сусветнай сустрэчы журналістаў. У гутарцы прынялі ўдзел больш чым 50 замежных журналістаў з многіх краін Афрыкі, Лацінскай Амерыкі, Азіі і Еўропы, якія прыбылі ў Савецкі Саюз па запрашэнню Саюза журналістаў СССР, а таксама члены савецкай дэлегацыі журналістаў на сусветнай сустрэчы,

рэдактары цэнтральных газет, часопісаў, радыё і тэлебачання.

Мінуў год з таго часу, як было закончана будаўніцтва венгерскага ўчастка нафтаправода «Дружба», і першая волжская нафта, прайшоўшы тысячы кіламетраў, дасягнула берагоў Дуная.

Па нафтаправодзе ў Венгрыю паступіла ўжо больш чым 700 тысяч тон савецкай нафты, якая даходзіць да

кампрэсарнай станцыі ў Капальнашанку, а адтуль перапраўляецца на нафтапрацоўчыя заводы.

На Гомельскім шклозаводзе ўпершыню ў краіне асвоена вытворчасць тэрмастойкіх шкляных труб. Яны добра вытрымліваюць высокую тэмпературны перапад, устойлівыя супраць шчолакаў і кіслот. Прадпрыемства ўжо дало каля трох мільянаў пагонных метраў такіх труб.

«Стрэл».

Сафія.

Катэджы ра-
бочых торфа-
прадпрыемств
«Бярозаўскае»
Брэсцкай воб-
ласці.

Нашы вёскі і гарады

ГЭТАГА
НЕ БЫЛО

НА БРЭСТЧЫНЕ

ТОРФАПРАДПРЫЕМСТВА «БЯРОЗАЎСКАЕ»

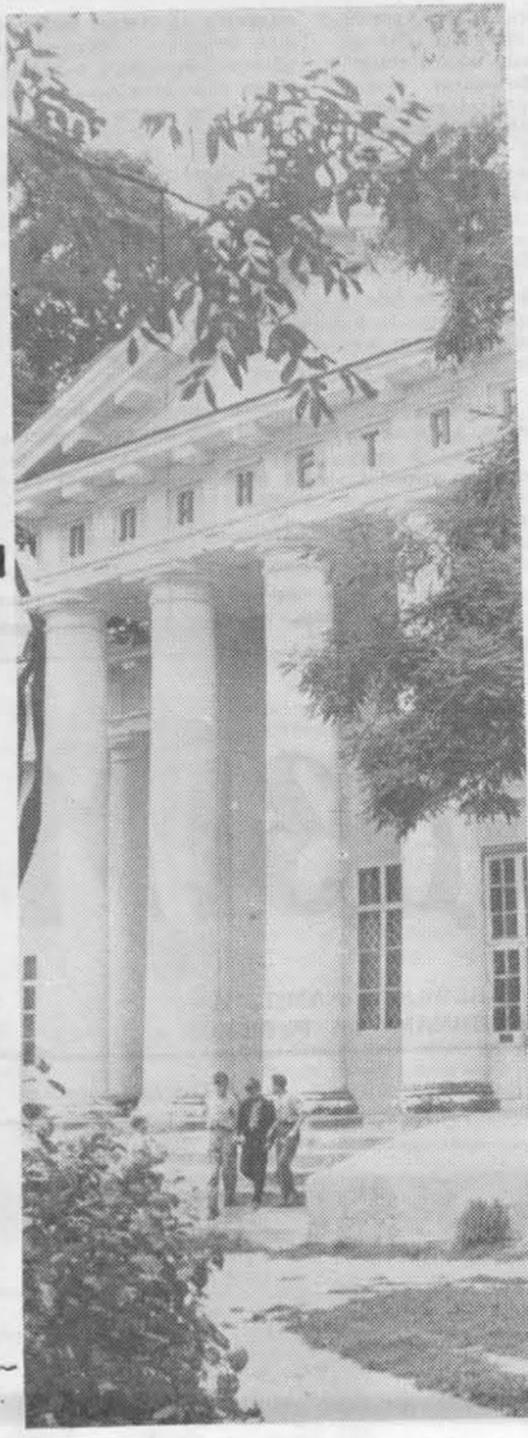
На Брэстчыне на вялікіх плошчах былых балот раскінулася новае торфапрадпрыемства «Бярозаўскае». Тут вядзецца нарыхтоўка фрэзернага торфу і торфа-мінеральна-аміячных угнаенняў. Тут жа пабудаваны і завод, які выпускае паліва — паўбрыкет. Цяпер гэтае прадпрыемства дае да 150 тысяч тон прадукцыі ў год.

На гарфяных распрацоўках ужываецца дасканалае тэхніка айчынай вытворчасці. Гэта — пневмаўборачныя камбайны маркі «БПФ-4ПР», акараваньваючыя машыны «ОФ-6М», спецыяльныя вузкакалейныя палезды з самаразгружаючымі вагонамі «ТСВ-5», трактары розных марак і г. д. Словам, ажыццёўлена комплексная механізацыя ўсіх работ. І людзі працуюць старанна. Іх праца добра аплачваецца. Механізатары, напрыклад, атрымліваюць у сярэднім па 100—120 рублёў у месяц. Для рабочых у мяляўнічым сасновым бары пабудаваны жылы гарадок з дзвюх-і трохкватэрных катэджаў.

Там жа пабудаваны сталовая, магазіны, школа, дзіцячы сад-яслі, лазня. У гарадку функцыянуе вадаправод, паравое ацяпленне. Праводзіцца габліфікацыя кватэр.

Е. СЯЛЕНЯ.

Гомельскі планетарый.
Фота К. Якубовіча.

Д. Огдэн:

ТРЕБА РАЗЗБРАЕННЕ!

(Пачатак на 1-й стар.)

скарачэнне выдаткаў на ахову здароўя, адукацыю і іншыя віды грамадскага абслугоўвання. Гэта азначае павышэнне кошту жыцця.

А як абстаіць справа з Вялікабрытаніяй? У 1949—1950 гадах Вялікабрытанія выдаткоўвала на ўзбраенне 741 мільён фунтаў, што раўнялася 5 шылінгам 8 пенсаў на душу насельніцтва ў тыдзень. У 1962—1963 гадах, пасля чатырнаццацігадовага знаходжання ў сферы палітыкі НАТО, Вялікабрытанія затрачае на ваенныя мэты ўжо 1 760 мільянаў фунтаў стэрлінгаў, або аднаведна 12 шылінгаў 8 пенсаў на душу насельніцтва ў тыдзень.

Наша краіна ў сучасны момант выдаткуе на ўзбраенне 60 фунтаў стэрлінгаў кожную секунду. І што горш за ўсё, ваенныя затраты мяркуюцца павялічыцца. Папярэдняя лічба асцягаваніяў на ўзбраенне ў будучым 1963/64 фінансавым годзе складзе 1 838 мільянаў фунтаў стэрлінгаў, або 13 шылінгаў 1 пенс на чалавека ў тыдзень.

Пакт аб ненападзе паміж НАТО і Арганізацыяй Варшаўскага дагавору быў бы буйным укладам у справу змякчэння міжнароднай напружанасці. Ён адкрыў бы дарогу да скарачэння выдаткаў на ваенныя мэты і выдзялення вялікіх сродкаў для эканамічнага развіцця і ўзняцця жыццёвага ўзроўню.

«Комант», Лондан.

Яшчэ з дзяцінства назаўсёды запомніўся Аляксандру Аляксеевічу Засіме такі выпадак: напярэдадні Пёршага мая на самым купале пружанскай царквы ўзвіўся чырвоны сцяг. Што тады рабілася! Пазбягалі польскія паны, падпанкі, паліцыя. А сцяг, як жывы, палосцаца ў блакітным небе і нібы дражніць: «Ага, не дастанецце!» Народ глядзіць у захваленні, а паліцэйскія з карабінаў, з пісталетаў страляюць, каб вярнуць перабыцц, на якой сцяг прымацаваны.

Хутка Аляксандр пазнаёміўся з рэвалюцыянерамі і стаў падпольшчыкам, разносіў літаратуру, быў сувязным. Рабіў усё, што ад яго, хлопца, залежала, каб больш «насаляць» панам, каб ведалі людзі, што прыдзе час вызвалення. Ды наскочыла раз паліцыя і арыштавала амаль не ўсіх падпольшчыкаў на іх тайнай сходцы.

Адсядзеўшы свой тэрмін, выйшаў з турмы і зноў за сваё. А шпікі па пятах ходзяць. І парэлі сябры на час з'ехаць куды. Якраз у Аргенціну бедната ехала за шчасцем. Паехаў і Аляксандр.

Толькі прыехаў у Аргенціну — пахаваў жонку. Застаўся з адным сынам Аляксандрам. Бацька ад цяжкіх да цяжкіх быў на рабоце або шукаў яе, і хлопчык цэлымі днямі быў адзін, а вечарам, кладучыся з бацькам спаць, распываў у яго пра далёкую радзіму...

І вось, нарэшце, прадэдзен увесь скарб, куплены білеты, і яны едуць дадому.

Савецкая Беларусь па-добраму сустрэла сваіх «адыходнікаў». Аляксандр Аляксеевіч уладкаваўся ў Пружане на работу па спецыяльнасці.

Калі Аляксандр Аляксеевіч

ДАРУ ЛЮДЗЯМ САД

Хто не перажыў пачуцця радаснага здзіўлення, убачыўшы моцны, ледзь чырванаваты яблык у той час, калі беларужовай дымкай цвіцення ахутаныя вясеннія сады? Гэта «беларужовы сінал». Плады яго добра захоўваюцца ад ураджаю да ўраджаю. Сакавітай і прыемнай на смак стала вішня. А яшчэ ж некалькі дзесяцігоддзяў назад гэта была паўдзкая расліна з кіслымі дробнымі плодамі. Пасялілася ў садах рэспублікі нават пшчотная жыхарка поўдня — чарэшня. 34 новыя гатункі плодовых дрэваў — вынік працы Эмы Пятроўны, Аляксея Яфімавіча Сябаравых і іншых селекцыянераў Беларускага навукова-даследчага інстытута садаводства.

Гэта работа пачалася амаль сорок гадоў назад, калі пасля сканчэння Маскоўскага ўніверсітэта Сябаравы

прыехалі ў родную Беларусь. Яны былі першымі супрацоўнікамі арганізаванага ў Лошыцы Беларускага аддзялення Усесаюзнага інстытута раслінаводства.

Натуралісты перш за ўсё вывучылі і адабралі для вытворчасці ўсё лепшае, што расло ў той час у рэспубліцы. Гатункаў аказалася многа. Але толькі нязначная частка іх вызначалася зімастойкасцю, ураджайнасцю і добрымі смакавымі якасцямі. Асабліва мала было зімовых гатункаў яблыні і груш. А ў Казлове, у больш суровым клімаце, рос і плоданасіў казачны мічурынскі сад. Дык няўжо ж нельга вырасіць такія сады і тут?

Сябарара не толькі паслядоўнік, але і актыўны прадаўжальнік вучэння І. Ул. Мічурына. Вопыт, веды, набытыя за гады работы, Эма Пятроўна

робіць здабыткам многіх. Вучоная-селекцыянер апублікавала звыш 50 сваіх прац, чытае лекцыі, праводзіць гутаркі са студэнтамі, кіруе дыпломнымі і кандыдацкімі работамі. Ордэн Працоўнага Чырвонага Сцягу і іншыя ўзнагароды — высокае прызнанне ле прац.

Збываецца мара Эмы Пятроўны: Край балот і лясоў ператвараецца ў край садоў. Яны шумяць вакол Мінска, Гомеля, Магілёва, Віцебска, уздоўж чыгуначных і шасейных магістраляў і нават на Палессі. Пачата вялікая работа па арганізацыі буйных спецыялізаваных пладаводчых гаспадарак, плошча садоў у некаторых з іх перавысіць тысячы гектараў. І ў гэтых садах растуць і пладаносяць гатункі дрэў, выведзеных доктарам сельскагаспадарчых навук Э. П. Сябаравай. Цэлы сад новых чудаўных гатункаў падарыла яна людзям.

Л. ВОЛЬСКАЯ.

МЭТА АДНА— ДРУЖБА!

(Пачатак на 1-й стар.)

Камітэт з'яўляецца грамадскай арганізацыяй, якая дзейнічае на падставе артыкула 126 Канстытуцыі СССР. Ён ставіць сваёй задачай усямерна развіваць і ўмацоўваць культурныя сувязі суайчыннікаў за рубяжом з нашай Радзімай. Камітэт будзе падтрымліваць ініцыятыву нашых суайчыннікаў і іх арганізацый, навуковых і літаратурных гурткоў, спартыўных клубаў і асобных грамадзян па паглыбленню культурных сувязей з нашай краінай. Праз газету, часопіс, радыё і перапіску Камітэт будзе рабіць усё для таго, каб інфармаваць суайчыннікаў аб жыцці савецкіх людзей, дасягненнях у эканоміцы, навуцы, культуры, у будаўніцтве нашага грамадства, аказваць ім садзеянне ў турыстычных паездках у СССР, ва ўладкаванні дзяцей на вучобу ў савецкіх навуковых устаноў і на адпачынак у піянерскія лагеры.

У спрэчках на Пленуме выступілі: пісьменнік В. Захарчанка — ад Савецкага Камітэта абароны міру, мітрапаліт Круціцкі і Каломенскі Пімен — ад Маскоўскай патрыярхіі, пісьменнік Л. Нікулін — ад Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР, Ю. Смоліч — ад Таварыства культурных сувязей з украінцамі за рубяжом, К. Купрына — артыстка тэатра імя Пушкіна, В. Карвяліс — ад Літоўскага камітэта па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом, Н. Лісенкава — ад Камітэта савецкіх жанчын; быў зачытаны таксама тэкст прамовы народнага мастака СССР С. Каненкава, які па стану здароўя не мог прысутнічаць на Пленуме.

Пленум абмеркаваў і аднагалосна зацвердзіў Статут Камітэта, выбраў Прэзідыум і Рэвізійную камісію. Прыняты Статут адкрывае бесперашкоднае ўступленне ў Камітэт любой савецкай грамадскай арганізацыі на падставе яе заявы. Вышэйшым органам Камітэта, згодна з яго Статутам, з'яўляецца Пленум, які выбірае Прэзідыум і Рэвізійную камісію, заслухоўвае і зацвярджае справаздачы Прэзідыума і Рэвізійнай камісіі. Прэзідыум праводзіць у жыццё пастановы Пленума і кіруе ўсёй дзейнасцю Савецкага Камітэта па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом.

У сярэдняй школе № 11 гора Гомеля створаны клуб інтэрнацыянальнай дружбы. Рэбят перапісваюцца з піянерамі Польскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, публікі і Чэхаславацкай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, абменьваюцца з імі сувенірамі. На здымку: піянеры разглядаюць падарункі, атрыманыя ад чэхаславацкіх рэбят.
Фота В. Германа.

УСЁ ДОБРАЕ—МАГЧЫМА

вырашыў падаваць заяву ў партыю, то амаль кожны камуніст на заводзе яму прапапоўваў сваю рэкамендацыю. І вось напярэдадні Вялікага Кастрычніка яго прынялі ў кандыдаты партыі. Гэта быў сапраўды шчаслівы дзень.

А колькі радасці прыносіць бацьку сын! Шура вучыўся ў школе-інтэрнаце. Яго акружылі таварыскімі клопатамі настаўнікі і вучні. Вучыўся выдатна. Як спартсмен аб'ездзіў амаль усю Беларусь, абараняючы гонар сваёй каманды. Добра скончыў 11 клас. А сёлета паспяхова здаў экзамены ў Маскоўскі педага-

гічны інстытут на факультэт замежных моў.

Неяк раз сусед пакартаваў у адрас Аляксандра Аляксеевіча:

— Ты глядзі, браце, што выходзіць: ты ўцёк калісьці ад турмы ў Аргенціну і жыві там, як батрак. А сын твой, скончыўшы інстытут, чаго добрага, можа паехаць у тую Аргенціну якім-небудзь паўпрадам ці дыпламатам.

І Аляксандр Аляксеевіч адказаў не без гонару:

— А што ты думаеш, у нашай краіне ўсё добрае магчыма.

М. СКРЫПКА.

ЖОРСТКІ ЎРОК

ляцэ месца свайго знаходжаньня. Затым штодзень на працягу двух тыдняў у мяне «ў гасцях» сталі бываць Карлквіст і яго непасрэдны шэф па імені Браун.

Як можа здагадацца чытач, тэмай гэтых гутарак была не лінгвістыка. І Карлквіста і асабліва Брауна цікавілі перш за ўсё звесткі аб Савецкім Саюзе, а таксама аб маіх знаёмых у Швецыі. Было зразумела, што яны спрабуюць зрабіць мяне сваім агентам для работы супраць СССР і Швецыі. З бесцэрмоннасцю амерыканцы распыталі мяне аб тым, хто з маіх знаёмых згадзіўся б працаваць у карысць амерыканскай разведкі. Асабліваю цікавасць яны праявілі да маіх ведаў аб эстонскіх эмігрантах, якія працуюць у дзяржаўным апарате, арміі і разведцы Швецыі. Імкнучыся прыцягнуць мяне да супрацоўніцтва, Карлквіст і Браун гаварылі, што яны не будуць даваць мне непаспяхаваных заданняў.

Далей з гутарак з амерыканскімі разведчыкамі стала зразумела, што імі для шпіянажу ў Швецыі шырока выкарыстоўваюцца прыбалтыйскія эмігранты, якія ў большасці з'яўляюцца шведскімі грамадзянамі. Як яны выказваліся, з «эмігрантамі лягчэй старгавацца», чым са шведамі.

Браун і Карлквіст былі, відаць, вельмі ўпэўнены ў тым, што змогуць нарэшце ўламаць мяне, і ўсе гутаркі яны вялі са мной як са сваім будучым агентам. Восць чаму яны даволі адкрыта гаварылі мне аб сваіх справах. Калі ж гэтыя дзеячы пераканаліся, што я ўпарта супраціўляюся і не хачу стаць іх агентам, злосці іх не было межаў. Яны самым грубым чынам сталі пагражаць, што «сатруць мяне ў парашок» і зробяць для

мяне немагчымым далейшае жыццё ў Швецыі. «Мы можам адсячы тваю галаву! Мы здольны на гэта!» — крычаў Карлквіст.

Пасля таго, як я на сабе адчуў правакацыйныя метады амерыканскай разведкі, я на-іншаму паглядзеў на факты, сведкам якіх быў у час жыцця ў Швецыі аб якіх сталі мне вядомы на расказах іншых асоб. Цяпер, усламянаючы шматлікія факты, мне стала зразумела, што амерыканская разведка займаецца актыўнай разведвальнай дзейнасцю ў Швецыі.

Амерыканская разведка актыўна працуе і супраць Савецкага Саюза. Гэта вядома ўсім. Але вось як яна працуе на тэрыторыі нейтральнай Швецыі, ведае не кожны. Мне прыходзіць на памяць шматлікія факты, добра вядомыя маймі суайчыннікам з ліку прыбалтыйскіх эмігрантаў, якіх так актыўна выкарыстоўвае для сваіх цёмных махінацый ЦРУ. Вядома, што ў Стакгольме нярэдка тайна прыязджаюць амерыканскія прадстаўнікі для арганізацыі антысавецкіх акцый у сувязі з тымі ці іншымі надзеямі. Так, у 1962 годзе з гэтай апрацоўкі савецкіх маракоў у сувязі з сяброўскім візітам караблёў ВМФ СССР у Швецыю ў Стакгольме знаходзіўся амерыканскі разведчык Макс Раліс, які афіцыйна лічыцца супрацоўнікам радыёстанцыі «Свабода» ў Мюнхене.

Летам 1962 года ў Стакгольм прыязджаў з Парыжа амерыканец Метц, адзін з кіраўнікоў «Свабоднай Еўропы» і галоўны арганізатар таварыства «Скандынаўскае абслугоўванне моладзі», спецыяльна створанага амерыканцамі для правядзення антыфестывальных акцый у Хельсінкі. Гэта таварыства і цяпер працягвае сваю работу, арганізуючы правакацыі супраць савецкіх турыстаў і дэлегацый, якія наведваюць Швецыю.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Ніжэй мы публікуем артыкул вядомага эстонскага лінгвіста Артура ХАМАНА, які выехаў 8 год назад з Савецкага Саюза ў Швецыю, дзе ён разлічвае заняцца навуковай дзейнасцю. Хутка пасля прыезду ў Швецыю А. Хаман, як і многія эмігранты, аказаўся ў полі зроку амерыканскай разведкі, з якая займаецца на тэрыторыі гэтай нейтральнай краіны вяржакі боўкай агентаў для ажыццяўлення падрыўнай і шпіёнскай дзейнасці супраць рады краін. Не вытрымаўшы настойлівых праследаванняў амерыканскай разведкі, А. Хаман звярнуўся да Савецкага ўрада з просьбай дазволіць яму вярнуцца зноў да Радзіму. Гэта просьба А. Хамана была задаволеная, і ў сучасны момант ён жыве і працуе ў Эстонскай ССР.

Я РАЗУМЕЮ, што мая скромная асоба не ўяўляе вялікай цікавасці, але ў мэтах усведамлення акалічнасцей, якія прывялі мяне да цяжкага ўчынку — эміграцыі, і жадаючы падзяліцца з маймі суайчыннікамі, у якіх становішчы можа апынуцца чалавек, згубіўшы сувязь з Радзімай, я раскажу, што са мной адбылося за граціцай.

Я сын былога буйнага чыноўніка буржуазнай Эстоніі. Патуральна, што сярод людзей, якія доўгі час акружалі мяне, былі і такія, што раней выступалі супраць Савецкай улады. Мне здавалася, што маё паходжанне, кола знаёмых, нарэшце, уласныя няцвёрдыя перакананні не дазволіць мне зрабіць сваё жыццё на Радзіме шчаслівым. Так наступова наспела думка ўцячы ў «вольны свет».

Восем год назад я пакінуў Савецкі Саюз і да самага апошняга часу жыў у Швецыі. Спачатку больш двух год я быў журналістам скандынаўскага аддзела амерыканскага агенства «Асашытэд Прэс», а затым займаўся навуковай работай пры Стакгольмскім універсітэце. У жніўні мінулага года, ужо маючы вучонае званне ліцэнцыята філасофіі, я выехаў у ЗША на IX Міжнародны кангрэс лінгвістаў. Ён праходзіў у Кембрыджы, прадмесці Бастона.

Знаходзячыся ў якасці дэлегата на гэтым кангрэсе вучоных, я быў страшна здзіўлены, калі на трэці дзень у мяне ў нумары гасцініцы нечакана з'явіўся невядомы мужчына. Ён назваў сябе Карлквістам і без якіх-небудзь цырымоній заявіў, што з'яўляецца супрацоўнікам ЦРУ і жадае са мной

пагутарыць. Гэта было не першым візітам супрацоўніка ЦРУ да мяне. Яшчэ ў 1956 годзе ў Стакгольме мяне наведваў агент гэтага ўпраўлення Карлтон, але я тады пазбегнуў размовы з ім.

Цяпер Карлквіст прапанаваў мне пасля сканчэння кангрэсу з'явіцца ў Вашынгтон для гутаркі ў ЦРУ.

Воляй-няволяй давялося пачаціца, хоць гэта прапалава не выклікала радасці.

12 верасня я быў у Вашынгтоне. Карлквіст сустрэў мяне і даставіў у гасцініцу «Прэзідэнт-Гардэнс», якая знаходзіцца ў прадмесці Вашынгтона — Александрыі. Карлквіст папярэдзіў, што я не павінен без яго ведама нікому паведам-

Восень на Нарачы. Фотаэцюд М. ЧАРНЯУСКАГА.

У ІНСТЫТУЦЕ ХІМІІ

Здзіўляюча хутка пашыраецца ў нашай рэспубліцы ўжыванне хіміі. Цяпер ужо цяжка ўявіць сабе прадпрыемствы, дзе б не была ўкаранена гэта чараўніца. Асабліва ўвага практычнай хіміі пачала ўдзяляцца ў апошні час, пасля вядомых рашэнняў нашай партыі.

Развіццё хіміі ў Беларусі ідзе па двух асноўных напрамках. Першы з іх — замена прыродных матэрыялаў сінтэтычнымі, што рэзка павысіць прадукцыйнасць працы, знізіць эксплуатацыйныя выдаткі, другі — рэзкае павелічэнне вытворчасці мінеральных угнаенняў і іншых хімікатаў для сельскай гаспадаркі.

Хімічная прамысловасць Беларусі — галіна маладая. Але яна развіваецца такімі хуткімі тэмпамі, што пачынае абганяць іншыя, традыцыйныя галіны прамысловасці. І гэта зусім не выпадкова, бо ў будаўніцтва прадпрыемстваў вялікай хіміі ўкладваюцца цяпер велізарныя сродкі. Аб'ём капітальных укладанняў у хімію ў гэтым годзе, напрыклад, пераўзышоў мінулагодні амаль у два разы. Многія з нашых прадпрыемстваў хіміі ўжо даюць прадукцыю, другія знаходзяцца ў пераходна-вытворчым перыядзе, на трэціх — у разгары будаўніцтва.

У гэтым сямігоддзі намерана ўвесці ў строй два салігорскія калійныя камбінаты, Гродзенскі азотнаўкавы, Гомельскі суперфасфатны, Палацкі нафтаперапрацоўчы, Светлагорскі штучнага валакна і Лідскі лакафарбавы за-

У свеце навукі і тэхнікі

воды. Будзе разгорнута будаўніцтва трэцяга калійнага камбіната і раду іншых камбінатаў.

У будаўніцтва прадпрыемстваў хіміі ў рэспубліцы вялікую дапамогу аказваюць і беларускія вучоныя. Яны працуюць над удасканаленнем ужо маючага абсталявання ў метадах вытворчасці, а таксама вядуць распрацоўку новых, больш выгадных спосабаў атрымання хімічнай прадукцыі. Так, напрыклад, кандыдат навук В. Камароў з Інстытута агульнай і неарганічнай хіміі Акадэміі навук БССР працуе над пытаннямі больш эканамічнай перапрацоўкі нафты. Вядуцца пошукі новых адсарбентаў і каталізатараў для нафтаперапрацоўчай прадукцыі на аснове мясцовай сыравіны. Некаторыя з іх ужо атрыманы.

Нядаўна ў Інстытуце была створана новая група хімікаў-эксперыментатараў пад кіраўніцтвам кандыдата навук Ул. Салдатава. Яна занялася даследаваннем іёна-абменных працэсаў, што дапаможа на практыцы ў хімічнай ачыстцы забруджаных вод. Іх даследаванні дапамогуць таксама ў рабоце фармацэўтычным заводам, цукровай прамысловасці і работнікам іншых галін народнай гаспадаркі. Сярод працоўнікаў гэтага Інстытута працуюць таксама шляхі атрымання новых відаў іянітаў, даследуюць іх фізіка-хімічныя ўласцівасці.

Гэта невялікі ўчастак фронту хіміі, на якім паспяхова працуюць беларускія вучоныя. Але кожнае даследаванне — крок у цікавы і захопляючы свет хіміі, новы ўклад у будаўніцтва вялікай хіміі нашай краіны.

На здымку: кандыдат хімічных навук. Ул. Салдатаў вызначае канцэнтрацыю іёнаў.
Тэкст і фота П. ЗАХАРАНІК.

«А ДЫ С Е Я»

Аляксандра Дзямідава

...Невялікі хутар палаў. Салдаты ў шэрых мундзірах і сталых касках, бразгаючы аўтаматамі, садзіліся ў бронетранспарцёр, як раптам з-за будыніны выглянула дзіця. На яго смуглым твары застылі нямы жах.

— Нерп! — здзіўіўся нямецкі обер-лейтэнант у форме «СС». — Якім ветрам яго сюды занесла, у югаслаўскую вёску? Прывядзіце негрыцёнкі! — загадаў афіцэр аднаму з салдат.

— Навошта вам гэта чорная лялька? — запытаўся хтосьці з афіцэраў.

— Чорная лялька! — гэта добра прыдуманая, — усміхнуўся обер-лейтэнант. — Я яго адпраўлю дамоў, як трафей...

Так пачаліся гады пакут маленькага негра Аляксандра. Ураджэнец Афрыкі, ён з раняга дзяцінства трапіў у Югаславію, жыў там у сям'і Дзямідавых. Як ён апынуўся ў другой краіне, хлопчык не памятае. У гады фашысцкага нашэсця яго вывезлі ў Заходнюю Германію. Там, у маёнтку багатага памешчыка, лёс звёў яго з другім нявольнікам — рускім селянінам Мікалаем Шуравым, якога вывезлі немцы з акупіраваных раёнаў СССР, і ён стаў дзясцігадоваму негрыцянскаму хлопчыку самым бліскім чалавекам.

— У нас у Савецкім Саюзе ўсе людзі роўныя — белыя, чорныя і жоўтыя! Восць скончыцца вайна — паедзем да нас на радзіму.

Вайна скончылася вялікай перамогай над фашызмам. Былыя нявольнікі сталі вольнымі людзьмі. Сашу прывезлі ў сталіцу Беларусі Мінск і ўладкавалі ў дзіцячы дом. Выхавацелі клапаціліся аб тым, каб яму тут было добра. У Сашы знайшліся новыя сябры. Імі аказаліся такія ж сіроты, як і ён, што перанеслі жахі вайны. Аляксандр скончыў школу-дзясцігодку і паступіў ў школу машыністаў.

Год вучобы ў Гомельскай школе праляцеў неспрыкметна. І вось зноў Дзямідаў у Мінску. Пакуль ён адсутнічаў, на Прывакзальнай плошчы вырас вялікі дом. У ім яму далі кватэру, прызначылі машыністам лакаматыва. Руская дзяўчына Людміла, з якой ён сябраваў некалькі год, стала яго жонкай. Хутка нарадзіўся сын Аляксандр. А праз чатыры гады ў хлопчыка з'явілася сястрычка Леначка.

— Цяпер я зарабляю 270—280 рублёў у месяц, — раскавае Дзямідаў. — Гэтага хапае, каб у доме быць поўны дастатак. Я па-сапраўднаму шчаслівы. На маёй савецкай Радзіме чалавек любой расы карыстаецца ўсімі правамі, якія прадастаўлены дзяржавай савецкаму грамадзяніну.

А. СКАРАБАГАТАЎ.

ТАК БЫВАЕ...

Нябачнымі ніткамі пралеглі лёсы людзей праз гады, падзеі і адлегласці. Вайна парвала іх, збылася, і здавалася, няма такой сілы, якая магла б злучыць іх зноў. А вось бывае ж...

Вайна! Для кожнага яна пачыналася па-свойму... Напярэдадні, у суботу, авіяцыйны тэхнік, старшы лейтэнант Танцюра вяртаўся з аэрадрома дамоў. Ён служыў у авіячасці пад Кіевам. Яшчэ з раніцы на «сямейнай нарадзе» было вырашана: «Артуру пакінем у бабুলі ў Кіеве, а самі — на стадыён». Артуру ішчэ толькі тры месяцы — ён з бацькамі, а Рыта ўжо вялікая, ёй два гады, і яна з вясны «перасялялася» да бабулі.

У чатыры гадзіны раніцы ад аглушальнага грукату першым прачнуўся Артурка. Ён заплакаў ў калысцы, нібы прадчуваючы, што больш за ўсё ад вайны пацерпіць дзеці...

«На ус-ход, на ус-ход!» — па-стуквалі вагоны. Людзі сядзелі спіна да спіны, нага да нагі: згорбленыя старыя, жанчыны з дзецьмі... Калі схаваліся стракозы-разведчыкі, над эшалонам пранесліся двухматорныя з чорнымі крыжамі бамбардзіроўшчыкі. А праз некалькі дзён Вячаслаў Кандратавіч Танцюра атрымаў паведамленне, што сям'я загінула.

Але сям'я была жывая. Аглушаная, сударгава прыскаючы да сябе маленькую істоту, Ан-ла доўга паўзла ў бок ад таго месца, дзе здзейснілася крывавае злачынства. Іх падабраў воінскі эшалон, і праз некалькі дзён яны апынуліся ў Міясце Чалыбінскай вобласці. А хутка Анна пераехала ў Вольск — туды, дзе ўпершыню сустрэлася з мужам. Працавала медсястрой у шпіталі, прападала там днямі і ночамі, іншы раз брала з са-

бой і малага. У 1943 годзе яе напаткала ішчэ адно гора: муж прапаў без весткі...

Яна стала строгай, маўклівай і ўсю сваю любоў і пяшчоту пераносіла на людзей, якіх даглядала. Хутка пасля вайны вярнуўся са шпітала салдат, знайшоў Анну і сказаў ёй, што муж яе быў яго суседам па палаце і што ён памёр пасля кантузіі. Так зніклі нават цяжыя надзеі, якімі яна жыла.

У 1948 годзе Анна выйшла замуж за сябра дзяцінства. Паранены, ён толькі што вярнуўся са шпітала. Канстанцін Канстанцінавіч Шаткоў быў чалавекам вялікай душы. Як роднага, палюбіў Артура і перадаў яму ўсё, чым сам быў багаты, — любоў да працы, да прыроды, да людзей. Пасля дзесяцігодкі хлапец працаваў у геалагаразведчай партыі, потым — токарам на заводзе, затым рашыў паступіць курсан-

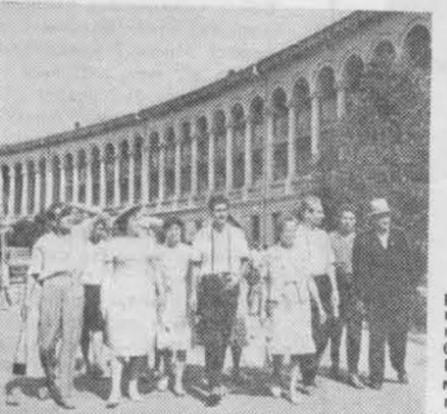
там у Вольскае камандна-тэхнічнае вучылішча, у тое самае, якое дваццаць год назад скончыў яго бацька.

За некалькі дзён да пачатку заняткаў юнак пайшоў у тэатр. Ішла п'еса «Іван Рыбакоў». Яна зацікавіла яго: сын пасля доўгай разлукі на фронце сустракаецца з бацькам. Проста неверагодна, як усё здорава атрымліваецца ў раманах і п'есах, думаў ён. У антракце пачаліся танцы, Артур запрасіў на вальс бялявую дзяўчыну. Разгаварыліся. Ёй таксама спадабаўся спектакль.

— Але такога ў жыцці не бывае! — усклікнула яна. — Толькі ў кіжках ды ў кіно.

У другім антракце маладыя людзі зноў былі разам, разглядалі фатаграфіі артыстаў, куплялі марожанае.

— Можа, пазнаёмімся? — прапанаваў Артур.

У гэтым годзе многія працоўныя рэспублікі правялі свой адпачынак у турысцкіх паяздах «Беларусь». Пасажырскі са-стаў за дваццаць сутак праходзіць каля 6 тысяч кіламетраў па маршруту Мінск — Харкаў — Рас-тоў-на-Доне — Кісла-водск — Баку — Тбілі-сі — Батумі — Кіеў — Мінск. Адпачываючыя рабілі экскурсіі ў гара-ды, знаёміліся з іх вы-датнымі мясцінамі і гі-сторыямі.

На здымках: 1. Мінчане Ася Чубанова, Юра Гулакаў, Раіса Рамано-віч, Аляксандр Гурэвіч, Святлана Буксірнава, Ра-іса Чабатар ля свайго вагона. 2. Прямая ва-да чарнаморская. 3. Бе-ларускія турысты знай-мліцца з работай нафта-вых промыслаў у Баку. 4. Сочы. Турысты з Бе-ларускай ССР аглядаюць санаторый «Беларусь».

Фота В. ГЕРМАНА.
Фотакроніка БЕЛТА.

Дзяўчына свабодна працягну-ла руку:

— Рыта.
— Артур.
— Прыгожае імя. — Рыта ўсміхнулася. — Напэўна, для ўсіх, хто чытаў «Авадзень», яно запомнілася. Ведаеце, як я плакала над гэтай кнігай.
Пасля некаторага роздуму яна сказала:
— Бабуля мне расказвала, што быў у мяне брат Артур.
— А прозвішча, якое ў яго прозвішча — не памятаеце?
— Як і маё — Танцюра...
Артур амаль ускрыкнуў:
— А па бацьку?
— Вячаславаўна, — ціха ска-зала Рыта.

Брат і сястра стаялі адзін супраць аднаго, не заўважаючы акружаючых.

У каникулы Артур бабываў у бабুলі. А лёс рыхтаваў яму новыя сюрпрызы. У пералынку паміж лекцыямі зайшоў ён неяк у лабараторыю, папрасіў лагарыфмічную лінейку.

— Ваша прозвішча? — за-пыталася дзяўчына.

— Танцюра.

— Танцюра? — перапытаў хтосьці.

Артур аглянуўся. Непадальк сядзеў за столікам і нешта чар-ціў старшы лейтэнант.

— Ці не з вашым бацькам я знаёмы? Як яго завуць?

— Нема ў мяне бацькі. — адказаў Артур. — Загінуў ён.

— Завуць як, пытаюся? — не ўнімаўся афіцэр.

— Вячаслаў Кандратавіч.

— Ну вось, а ты мне ішчэ будзеш гаварыць — загінуў...

Жывы твой бацька! Вось яго адрас: Горкаўская вобласць, го-рад Чырвоныя Бакі.

Адказ на пісьмо Артура пры-шоў хутка: «Дарагі мой сын! Твая вестачка ўзрушыла мя-не...»

Далей ішло падрабязнае апі-санне драматычных падзей, якія адбыліся з Вячаславам Кандра-тавічам. У першыя ж дні вай-

ны ён дабіўся, каб яго паслаў перавучацца на лётчыка. Уз-рушаны паведамленнем аб смерці сям'і, ён рваўся на фронт, і дабіўся свайго. У па-чатку 1944 года, калі назы войскі выходзілі на заходнюю граніцу, іх звяно знішчальні-каў выляцела на чарговае баявое заданне. У завязаўшымся паветравым баі Танцюра збіў два фашысцкія самалёты, але і яго «ЯК» запалаў, зрашо-чаны кулямі. Паранены афіцэр выкінуўся з парашутам і ў не-прытомным стане ўпаў у бало-та. Яго падабралі калгаснікі і даставілі ў воінскую часць. Апрача ранення, Танцюра атры-маў моцную кантузію. Яна пры-кавала яго да ложка на... шэсць год. Два гады ляжаў без пры-томнасці, а потым — дзюль-нае і хваравітае разматванне ўспамінаў.

Прайшлі гады, у яго таксама з'явілася новая сям'я. Есць цяпер дачушка. А што даты-чыць паведамлення салдата аб смерці Вячаслава Танцюры, то гут адбылося непаразумецце. З пензенскага шпітала яго че-рвавілі, а на яго ложка паклі- другога афіцэра. Той адрозу ж памёр, а салдату, які вылісаў-ся са шпітала, здалося, што памёр Танцюра...

У канверце былі ішчэ фата-графіі. Артур доўга разглядаў іх — ён ніколі не бачыў гэтага чалавека, які даў яму жыццё. У яго, Артура, ёсць аічым — Канстанцін Канстанцінавіч Шаткоў, які любіць яго як род-нага, і Артур плаціць яму та-кой жа любоўю. Але дзесьці жыве і родны бацька, які ка-лісьці марыў вырашціць сына, убачыць яго шчаслівым. Усёму перашкодзіла вайна. Горка гэта ўсведамляць. Але дзякуй жы-ццю, што яно дало ўсё ж ма-гчымае зноў убачыць гэтага чалавека. І ў Чырвоныя Бакі ідзе пісьмо: «Я хутка прыеду да цябе, тата!».

П. АЛТУНІН.

ЖОРСТКІ ЎРОК

(Пачатак на 3-й стар.)

Амерыканская разведка наса-джае сваю агентуру ў Швецыі самымі разнастайнымі спосаба-мі. Напрыклад, амерыканцы пе-ракінулі ў гэту краіну з ФРГ рад супрацоўнікаў радыёстан-цыі «Голас Амерыкі» ў Мюнхе-не з ліку эстонскіх нацыяналіс-таў. Такім шляхам у Швецыі з'явіліся амерыканскія агенты: Аляксандр Тэрас — былы су-працоўнік фашысцкага «Абве-ра», Адэлаіда Лемберг і іншыя асобы, якія ўключыліся ў ра-боту рэакцыйных эмігранцкіх групавак. Трэба адзначыць, што гэтыя групы, прыкры-тыя шыльдамі з гучнымі назва-мі саветаў, фондаў, прадстаў-ніцтваў, у сілу сваёй рэакцый-насці даўно аказаліся ізаліра-ванымі ад эмігранцкай масы. Гэ-та толькі невялікая кучка бы-лых квіслінгаўцаў, якіх баяцца і не церпяць эмігранты.

Пасля вяртання з ЗША ў Стакгольм я зноў і зноў задум-ваўся над тым, што здарылася са мной. Супастаўляючы ўсе факты, я прыйшоў да перако-нання, што амерыканская раз-ведка не пакіне мяне ў спакой і ў Швецыі і будзе праследа-ваць, пакуль не прымусяць стаць яе агентам або разлішчы-ца са мной.

Далейшае жыццё ў Швецыі ўскладнялася. Згадзіцца з аме-рыканцамі і стаць іх агентам я не мог. Гэта было праціўна ўсім маім пераконанням і ніяк не вялася з маімі планами сум-леннай навуковай дзейнасці.

Усё часцей я стаў думаць аб тым, каб вярнуцца туды, дзе і змагу вольна дыхаць і без боязі за сваё існаванне займацца на-вуковай работай.

Такім месцам магла і, на маё вялікае шчасце, стала мая Ра-дзіма. Тут я набыў спакой і магчымасць аддаць усе свае сілы і веды высароднаму служэнню навуцы, майму на-роду.

Артур ХАМАН.

І М Е М Н А Р О Д А

ПРАЦЭС У КРАСНАДАРЫ ЗАКОНЧАН

У дні краснадарскага працэсу, глядзячы на абвінавач-ваемых, прыслухоўваючыся да размоў, да рэплік, якія раздаваліся ў зале суда, я іншы раз задумваўся над пы-таннем, якое, магчыма, здасца дзіўным. Чаму, пытаюся я сябе, час — два дзесяцігоддзі! — не з'явіўся «амартыза-тарам», не прытуціў вастрыню ўспрыняцця жахлівых і ўсё-такі вядомых фактаў? Бо ўсё, аб чым расказвалі над-судныя (практыка фашысцкіх зверстваў, метадыка зла-чынстваў), не ўтрымлівала ў сабе нічога нечаканага або не чутага да пачатку працэсу. І тым не менш кожны раз, калі высвятляліся дэталі таго або іншага эпизоду, зала драматэатра ад жаху, а потым абрушвала на злачынцаў узды, цяжкі, як удар кувалды.

Увесь час у зале ўзнікаў глухі рокат гневу, які нака-тваўся на лаву падсудных. Пад гнеўнымі поглядамі дзе-вяць абвінавачваемых згорбіліся, сохліся. Столькі яны знішчылі людзей, што ўжо не ў стане ўспомніць, калі іменна і каго расстрэльвалі, і колькасць ахвяр вызна-чаюць «аўтамашынамі».

За два дні да вынесення прыговору на працэсе пача-ліся спрэчкі бакоў. У якасці грамадскіх абвінаваўцаў выступілі загадчык кафедры Краснадарскага сельскагас-падарчага інстытута В. С. Ключка, слесар заводу электра-вымяральных прыбораў Д. Г. Галубенка і іншыя. Гэта былі яскравыя выступленні народных пасланцаў, якія прайшлі суровыя дарогі вайны.

...Набліжаецца непазбежны фінал. Я зноў гляджу на савецкіх людзей, якія сядзяць у зале, і ведаю, што яны, гэтыя людзі, нязлосныя, хутчэй спагадлівыя. Не, не па-чуццё сляпой помсты прывяло іх сюды, ў судовую залу, а прага вышэйшай справядлівасці, свяшчэннае пачуццё неспрыяцця зла.

24 кастрычніка 1963 года Ваенны трыбунал Паўноч-на-Каўказскай ваеннай акругі вынес прыговор. Да вышэй-шай меры пакарання — расстрэлу прыговораны здрад-нікі Радзімы, эсэсаўцы-карнікі Вейх, Скрыпкін, Яськоў, Сухаў, Сургуладзе, Жырухін, Буглак, Псароў. Дзямпаеў прыговораны да 15 гадоў пазбаўлення волі.

Л. ГІНЗБУРГ,
пісьменнік.

СПОРТ

МІНЧАНЕ СПЫНЯЮЦЬ ЛІДЭРА

Цэнтральным у мінулым ту-ры футбольнага чэмпіянату краіны з'явіўся матч дына-маўцаў Масквы і Мінска, які ад-быўся ў сталіцы нашай краіны. Госці былі ў гэтым годзе гразой маскоўскіх каманд. Сезон ужо падыходзіць да канца, а ні аднаму са сталічных клубуў пакуль не ўдалося пераадо-лець мінчан. Як гаспадары по-

ля ні апыкалі бамбардзіра мін-чан Э. Малафеева, ім не ўда-лося яго нейтралізаваць. На 60-й мінуце, добра разыграў-шы вуглавы, Мозер паслаў мяч на вароты, варатар Бля-еў не змог перахапіць яго, і Малафееў забівае гол. А ішчэ праз 13 мінут ён зноў пасылае мяч у сетку. Мінчане пера-маглі лідэра з лікам 2:0.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».